

Partnerskap mellan CTA och FoU Skåne

Samverkan mellan CTA, Centrum för tillämpad arbetslivsforskning och FoU Skåne är närmast ett partnerskap. Till det bidrar att två av forskarna är verksamma på båda håll.

Forskningsledaren vid FoU Skåne Margareta Rämgarås professionsforskning inom äldreomsorgen, är ett exempel på projekt som binder ihop CTA och FoU Skåne.

- Vårt mål är att forskningen ska vara till nytta för alla intressenter, säger Anders Wigerfelt, docent och verksamhetsledare för CTA, en av fem centrumbildningar vid Malmö högskola.

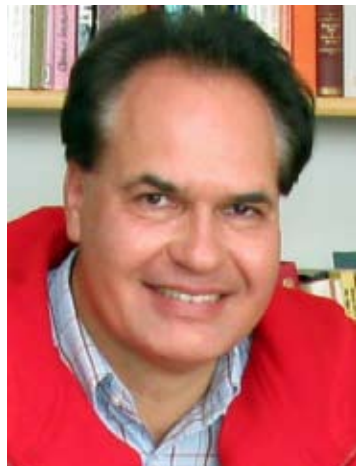
Det handlar om tillämpad arbetslivsforskning, betonar han.

CTA bildades för två år sedan i samband med att Arbetslivsinstitutet lades ner. Centrumbildningen blev ett sätt att ta tillvara kompetens inom arbetslivsforskningen i Skåne och vidareutveckla den i ett samarbete mellan Malmö högskola, Försäkringskassan, Region Skåne, Malmö stad och FoU Skåne.

Fyra forskningsspår karakteriserar verksamheten idag. Det är tidsmässiga och rumsliga perspektiv på arbetslivet, sociala uteslutningsmekanismer, till exempel etnicitet, hälsa och ohälsa i arbetet samt arbetslivets organisation.

Kommunerna i Skåne frågar efter utvärderingar av olika delar av sina verksamheter. För att möta det behovet och bidra till en ökad forskningsanknytning avdelar CTA en grupp forskare som ska specialisera sig på just utvärderingar. Men kommunikationen går naturligtvis åt två håll: Utvärderingsarbetet väcker nya frågor och bidrar därmed till utveckling av både forskning och verksamhet.

Anders Wigerfelt är nytillträdd ledamot i den rådgivande styrelse som bidrar med sakkunskap, diskuterar och ger återkoppling på verksamheten inom Kommunförbundet Skånes enhet för forskning och innovation.

Anders Wigerfelt

- Efter min tid som dekanus vid Malmö högskola kan jag bidra med ett stort kontaktnät inom forskarkärlden, särskilt inom områdena migration och arbetsliv. Men jag ser också fram mot att möta representanter för kommuner, det kan ju bli en länk till framtida gemensamma projekt.

Nästa år är det dags för utvärdering av CTA:s verksamhet:

- Den här typen av forskning kommer säkert att fortleva. Jag ser ljus på arbetslivsforskningens framtid. Det finns ett stort intresse från de statliga forskningsråden, säger Anders Wigerfelt.

CTA har just beviljats 5 miljoner kronor från Vinnova för att studera omställningsstrategierna vid Scania i Oskarshamn.

**Forskning & Innovation ges ut av
FoU Skåne, Box 53, 221 00 Lund**

Ansvarig utgivare: Karen Lagercrantz,

Tel 046-719934, karen.lagercrantz@kfsk.se

Redaktör: Cristina Josefsson, Tel 08-981338

cristina.josefssonjournalist.se

Grafisk form: Lena Lindberg

Samarbete för Skånes bästa

Det är målsättningen för Kunskapsregion Skåne, en samverkan mellan akademier, kommuner, näringsliv och Region Skåne.

Syftet med samarbetsprojektet är att medverka till en hållbar utveckling av Skåne till en konkurrenskraftig kunskaps- och forskningsregion, nationellt och internationellt.

Egentligen startade det redan för fem år sedan då Lunds universitet började verka för större stöd, inom och utom landet, för Skåne som kunskapsregion. Sen dess har mycket positivt hänt, bland annat beslutet att förlägga forskningsanläggningen ESS till just Lund.

- Kunskapsregion Skåne är en allians för samarbete kring forskningsstrategiska frågor, säger Ingvar Wiberg, ordförande i projektstyrelsen och direktör Region Skåne.

Alliansen kan bland annat bistå med lobbying och marknadsföring, verka för ökat forsknings-samarbete med företag och organisationer, men också synkronisera till exempel EU-information och omvärldsanalys.

Just nu arbetar arbetsgrupper, dit även företrädare för näringslivet och andra aktörer bjuds in, med några viktiga framtidsfrågor: Hur ser kompetensförsörjningsbehovet ut i framtiden? Hur ser Skånes utveckling ut på lång sikt?

Högskolan Kristianstad, Lunds universitet, Malmö högskola och Sveriges lantbruksuniversitet är parter i Kunskapsregion Skåne. Region Skåne är ytterligare en part. I samarbetet ingår också de kommuner där lärosätena är belägna, det vill säga Helsingborg, Kristianstad, Lund, Lomma och Malmö. Dessutom medverkar Kommunförbundet Skåne som representant för de skånska kommunerna.

- Alla akademierna sysslar med kunskapsutveckling och forskning kring hälsa, livsstil, livsmiljö och livsmedel. Det är gemensamma forskningsfrågor som vi ska samarbeta kring.

- Kunskapsregion Skåne är ett sätt att arbeta för Skånes bästa. Vi ska sätta ryggar mot varandra och samarbeta istället för att konkurrera, säger Ingvar Wiberg.

Mer information:

www.skane.se/kunskapsregionskane

Samordning av utbildningar?

Kanske skulle en ökad samordning av utbildningarna inom närsjukvården underlätta de samarbetsvärdigheter mellan olika yrkesgrupper som finns idag. Det är en slutsats från det första steget i ett forskningsprojekt för att överbygga professionsgränserna.

Inom närsjukvården behövs gränsöverskridande, nytänkande och goda samtal över både kultur- och huvudmannagränser. Ett led i att bidra till helhets-syn och ökad samverkan mellan professionerna är det aktionsinriktade forskningsprojekt som bedrivs i samverkan mellan FoU Skåne, CTA vid Malmö högskola och Region Skåne med ekonomiskt stöd från socialstyrelsen. Nu planeras steg två.

I det första steget har biståndshandläggare, sjuk-sköterskor och rehabiliteringspersonal från tre kommuner samlats i fokusgrupper för att diskutera praktiska fall:

- De deltagande kommunerna har haft hjälp av diskussionerna i fokusgrupperna att hantera lokala problemställningar i sina hemkommuner och har lärt sig att använda sina respektive yrkeskompetenser i besvärliga ärenden, säger Margareta Rämgård, som leder forskningsprojektet.

Dessutom har de frågor av strukturell karaktär som väckts, diskuteras av en annan fokusgrupp bestående av bland annat socialcheferna i kommunerna och representanter för Region Skåne, Malmö högskola och Kommunförbundet Skåne. Tanken är naturligtvis att frågor ska behandlas på den nivå där de hör hemma.

Men då behöver ytterligare en grupp involveras, nämligen mellancheferna. Här kommer FoU Skånes väletablerade nätverk för just mellanchefer i äldreomsorgen in i bilden. Tanken är att några deltagare från nätverket tillsammans med mellanchefer från sjukvården i nordöstra Skåne, samlas i fokusgrupper för att fortsätta arbetet med att tillämpa de förslag till förändringar som kommit fram under steg ett. Del två av projektet planeras starta i vår och en stor del av arbetet sker i samverkan med den forskningsplattform som finns etablerad vid Kristianstad högskola. Således innebär även forskningsprojektet att arbetet med närsjukvård vid länets två högskolor länkas samman.

Sikta framåt

Under 2010 genomförs flera utbildningar för personal i kommuner och Region Skåne som möter missbruks- och beroendeproblematik.

- Det mesta vi gjort hittills har varit en förberedelse för nästa år, säger Anna von Reis, projektledare för Sikta på FoU Skåne.

Projektet Sikta, Skånes implementering av Socialstyrelsens nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård, har snart varit igång i två år. Fram till nu har Anna von Reis och Ann-Mari Ek, projektledare Region Skåne, förberett och förankrat tillämpningen av de nationella riktlinjerna.

- En erfarenhet är att implementering tar tid, framförallt i en stor region som Skåne, säger Anna von Reis. En annan att missbruks- och beroendefrågor är något man är intresserad av inom verksamheterna.

Utbildningsinsatserna baseras på en enkät som gått ut till drygt 1 000 medarbetare och 175 chefer. Resultaten visar att likheterna är större än skillnaderna när det gäller fortbildningsbehoven i kommunerna och Region Skåne.

Medarbetarna kommer att erbjudas utbildningar inom både teori och metod, medan projektledningen kommer att fokusera på strukturfrågor, främst samverkan mellan kommunerna och regionen. Samtidigt fortsätter det lokala utvecklingsarbetet av missbruksvården i elva kommuner med tillhörande hälso- och sjukvård.

Ett styrdokument för missbruks- och beroendevården i hela Skåne ska förtydliga ansvarsgränser och roller, för att underlätta samverkan. Också brukarorganisationer mobiliseras för gemensam styrka, eventuellt i ett regionalt brukarråd.

Anna von Reis betonar att ASI-projektet (Addiction Severity Index, en strukturerad intervjuetod) har banat vägen för implementeringen av de nationella riktlinjerna. En förutsättning är att båda projekten

drar åt samma håll och samordnas, med respekt för arbetsbördan i verksamheterna.

- Förhoppningsvis leder utbildning och bättre samverkan så småningom till bättre kvalitet för brukarna, säger Anna von Reis.

Anna von Reis

Samarbete över sundet

Ett bra samarbete med Köpenhamn och Själland kan tillföra ny kunskap och nya idéer till olika verksamheter i Skåne. Och tvärtom.

En regional utvecklingsstrategi för Öresundsregionen diskuteras just nu.

En vision för Öresundsregionen är det första steget i den utvecklingsstrategi som Öresundskomiteen, en paraplyorganisation för det politiska samarbetet i regionen, gör tillsammans med Region Skåne, Region Hovedstaden och Region Själland.

FoU Skåne ingår i en referensgrupp kring samverkan mellan organisationer i Skåne och på Själland för att underlätta kunskapsfördjupning och nya innovationer. Arbetet rör inte bara offentlig sektor utan i lika hög grad det privata näringslivet och frivilligorganisationer.

- Referensgruppen diskuterar förslag till en strategiskrivning, för att underlätta samarbete mellan universitet och högskolor, mellan offentlig och privat verksamhet, i hela Skåne och Själland, säger Greger Nyberg, verksamhetsledare FoU Handikappomsorg.

Han är mycket positiv till denna samverkan:

- Ju mer en kommun kan få av kunskap och praktiskt användbara modeller, ju fler handlingsalternativ har man. Det är aldrig fel att ta del av och analysera arbetsmodeller från Danmark. Och omvänt om en dansk kommun fastnar för en modell hämtad från en skånsk kommun bidrar det till att på sikt stärka arbetssättet.

FoU Skåne representerar indirekt alla Skånekommuner och Greger Nyberg har framfört vikten av kunskapsspridning till verksamheterna, men också vikten av att stimulera forskningsmiljöer med idéer från verksamheter.

- Inom vård och omsorg - som är det område jag känner bäst - skulle ett utökad samarbete ge tillgång inte bara till universitet och högskolor i Skåne utan också i Köpenhamn och på Själland. Det finns mycket att hämta i Danmark, till exempel inom frivilligsamverkan och brukarinflytande på vård- och omsorg, inte minst inom handikappområdet. Men det finns säkert motsvarande utbyte att hämta för andra kommunala verksamhetsområden.

Mycket att lära

Den tekniska sektorn har mycket att lära av FoU-arbetet som bedrivits inom välfärdssektorn, säger Sven-Erik Johansson, som arbetar inom planering och kommunalteknikområdet på Kommunförbundet Skåne.

Sven-Erik Johansson

Erfarenheterna från det arbetet ska komma till nytta:

- Tyvärr har vi inom tekniksektorn inte varit lika bra på att utnyttja det som sker på universitet och högskolor och därifrån har man heller inte lyckats föra ut kunskap till kommunerna. Det ska vi nu försöka råda bot på. Vi behöver förbättra dialogen mellan de tekniska verksamheterna och högskolorna.

Teknik med frågor inom energi, infrastruktur, klimat och miljö är ett område där många kommuner efterfrågar ökad forskningsanknytning. Man vill ha översikt och bättre tillgång till aktuella forskningsresultat. Vattenforskning och avfallshantering är områden som också återkommer på behovslistan. Därför prioriteras teknik och miljö i den nyligen antagna gemensamma forsknings- och förnyelsestrategin för Skånes kommuner.

Ett första steg i att utveckla forskningsanknytningen blir att undersöka vilka eventuella forskningsinsatser som gjorts. Steg två bör vara att utveckla samarbeten med utgångspunkt i verksamheternas behov av vidareutveckling och med koppling till pågående samhällsutveckling, menar Sven-Erik Johansson.

- Personligen tror jag att kopplingen mellan miljö och fysisk planering kommer att stå i fokus för forsknings- och innovationsarbetet, säger han.

- Det kan handla om energisparåtgärder, pendling och en mängd kommunala frågor som har koppling till miljön.

Skånska kommuner satsar nu på miljöfrågor i ett projekt runt ekologiskt hållbar planering för hälsa och välmående i kommunerna. De berör bland annat miljöprogram i byggande samt grönytor och vattnets betydelse i samhällsplaneringsfrågor.

I oktober hölls en presidiekonferens för politiker och chefstjänstemän och en workshop planeras till våren. Workshopen blir det första steget i en aktionsinriktad forskningsprocess, som bland annat innefattar en forskningscirkel för samhällsplanerare. Metoden är väletablerad och har i många år använts

Nya rapporter

I rapporten **”Omsorg och genus”** (FoU Skåne Skriftserie 2009:6) ger Marie Bergström en teoretisk bakgrund till problemställningar kring omsorg och genus, ur både omsorgstagarnas och omsorgsgivarnas perspektiv, med praktiska exempel från kommunernas LSS-verksamhet

”Det minsta sjukhuset” (FoU Skåne Skriftserie 2009:7) är titeln på en rapport som diskuterar sjuk- och distriktssköterskornas arbetsvillkor i den kommunala hemsjukvården, bland annat med utgångspunkt i en forskningscirkel. Rapporten är skriven av Christina Scholten och Cristina Josefsson.

Rapporter beställs hos Maria Johansson, tfn 0435-719913, maria.johansson@kfsk.se eller via webbsidan www.kfsk.se/fou

Högskoleutbildning utvärderas

Under hösten har en unik högskoleutbildning för undersköterskor startat, i samarbete mellan Blekinge tekniska högskola och FoU Skåne. Utbildningen vänder sig till de undersköterskor i äldreomsorgen som genomgått Steg 2 av FoU Skånes handledarutbildning. Arton deltagare är i full färd med att examinera kurslitteratur i anslutning till den tidigare utbildningen och läsa in nya kursmoment, allt för att nästa höst kunna uppvisa 30 högskolepoäng.

Den nya utbildningen kommer att följas och utvärderas av Cristina Josefsson. Rapporten beräknas bli klar våren 2011.

Planera för mirakel

Det är rubriken för en dag med föreläsarna Peter Westlund, fil dr i samhällsplanering och Arne Sjöberg, överläkare och specialist inom geriatrik.

Hur kan omsorg och vård bidra till att stärka äldres känsla av sammanhang? Hur fokuserar man på faktorer som vidmakthåller hälsa mer än sjukdom - ett salutogent perspektiv? ”Ytterst och mycket kortfattat handlar det om en tilltro till allt som kan assistera de allra äldsta i den svåra konsten att leva,” skriver föreläsarna. ”Resultatet kan bli häpnadsväckande. Inte så få talar om mirakel.”

Föreläsningen äger rum den 24 mars. Håll utkik efter inbjudan.

---

av FoU Skåne inom välfärdsområdet. Nu provas den för första gången inom tekniska förvaltningsområden.